

onbelast binnen- of wegstromen maar wel onbelast doorstromen. Weliswaar zondert men nog een aantal goederen van dit vrij transitio uit, met name die waarvan de uitvoer verboden is of mag worden, maar aangezien dit slechts een beperkt aantal goederen treft, kan men hier inderdaad van een revolutionair voorstel spreken. Porto-francovoorstellen waren niet nieuw. In ons land studeerde men daar al sinds de tweede helft der zeventiende eeuw op en vooral in de achttiende eeuw.

Er bestond trouwens al iets van een doorvoerrecht in het handelsverkeer met Oostenrijks Brabant en Vlaanderen. Wij moeten in dit verband ook denken aan buitenlandse voorbeelden, speciaal aan Hamburg waar echter nooit een eigenlijk porto-francostelsel is ingevoerd maar wel een sedert 1748 vrij uitgebreid transitio-systeem. Toen dan ook na de vrede van Aken (1748) talrijke hervormingsprojecten op bestuurlijk en fiscaal gebied werden ingediend en soms ook beproefd, was de stemming voor een porto-franco bepaald niet ongunstig. Over de tot standkoming van het project heeft Hovy in zijn boek veel interessants te berichten. Het leek onwaarschijnlijk dat Willem IV het voorstel geconcipeerd had; het leek waarschijnlijk dat diens geheimraad De Larrey de auteur van de Propositie was. Hovy heeft nu aangetoond dat dit niet het geval is geweest. Wel heeft De Larrey een vooraanstaande rol gespeeld als organisator en coördinator in de deliberaties. De belangrijkste adviseurs in de porto-francozaak waren de Amsterdammers Thomas Hope, Jan en Dirk van Marselis, Van Eys, St. Martin, en Bouwer en de Rotterdammers Herzeele en Wor. De definitieve vorm heeft Thomas Hope aan het project gegeven: het weerspiegelt duidelijk zijn ideeën en bovendien heeft hij de begeleidende 'Verhandeling over den koophandel' geschreven, de tarieflijsten en de transitio-ordonnantie ontworpen.

De Propositie is een lange lijdensweg gegaan. Na de indiening in 1751 beginnen jaren van onderhandelingen die het best gekarakteriseerd zijn door de uitlating van de Dordtse koopman Crena dat over bijna elk artikel van het voorstel 'turfmanden met consideratiën' kwamen.

In 1754 waren de besprekingen zeer ver gevorderd. Later zou men constateren dat 'hetselve nogthans was blijven leggen'. In de jaren na 1751 is er in detail wel iets in de geest van de Propositie tot stand gekomen; als geheel is zij echter onuitgevoerd gebleven.